

Innhold

Forord	11
---------------------	----

Del I

Miljøterapi. Roller og forutsetninger for deltakere og ansatte

Dag Furuholmen

Kapittel 1 Ideologi som arbeidsredskap	15
De gamle tenkeres syn på ideologi	18
Historisk perspektiv på ideologi	22
Ideologiske modeller i norsk misbrukerbehandling	23
AAs ideologi som eksempel på samspill av flere krefter	26
Trender i medisin og psykiatri i vår tid	27
Trender i misbrukerbehandling i vår tid	28
Bieffekter av sykdomsmodellen	29
Faresignaler for utviklingen framover	30
Spørsmål i en ideologisk diskusjon	30
 Kapittel 2 Hvem er rusmisbrukeren?	 45
Familiebakgrunn	46
Alder og tilvekst i misbrukerpopulasjonen	50
Økende grad av psykiatriske lidelser	52
Lavere terskel inn i misbrukermiljøet	53
Dobbeltdiagnoser	54
Tiltak for klienter med dobbeltdiagnoser	59
Hvordan forstår vi informasjonen vi får om klientene?	61
Relasjonsforstyrrelser	63
Depressive lidelser	64

Kapittel 3 Problemdefinering og utvikling i behandlingen	68
Ideologiens forhold til metode, ressurser, teori og personlig ideologi	68
Problemets natur	72
Progresjonsmodellen (trappen)	75
Individualisering av progresjon	76
Markering av utvikling	77
Økt status, privilegier og økonomi	78
Rom for progresjon i organisasjonsstrukturen	79
Progresjon i en terapiprosess	81
Økning av retensjonsraten i et terapeutisk samfunn ved bruk av forskning og alternative teorier	84
 Kapittel 4 Myter og jakten på enkle løsninger	95
Mytenes opprinnelse og funksjon	96
Myter som fjerner skyld	97
Myten om den avhengige slaven	97
Myten om misbruket som en sykdom	98
Myten om abstinensen	98
Myten om stoffhungeren eller suget	99
Myten om sprekken	100
Myten om stoffsklia	101
Smittemyten	101
Myten om problemets størrelse	102
Jakten på enkle løsninger	103
Opiater i behandlingen av misbrukere	105
Myten om den smertefrie tilværelsen	116
 Kapittel 5 Samarbeid og samspill i et terapeutisk fellesskap	120
Sammenhengen mellom delene	126
Vi må styre prosessen	128
Å bli trukket ut av miljøet	131
Samspill mellom behandlingselementene	132
Når fortid og nåtid blander seg	134
Åpen informasjon er en forutsetning for å styre miljøet effektivt	135
Åpen informasjon kan også være mangelfull	138
Kraften i gode og dårlige spørsmål	139

Å orientere etter forskjellige kart	140
Brannslukking eller langsiktig planlegging?	149
Kapittel 6 Struktur og kultur i et terapeutisk fellesskap ...	154
Skrevne og uskrevne regler	154
De såkalte absolutter	156
Kultur i stedet for regler	164
Holdninger implisitt i organisasjonen	165
Kapittel 7 Miljøstyring og dynamikk	168
Dynamiske polariteter	170
Dynamikken i beboergruppen speiler dynamikk og holdninger i voksengruppen	187
Hvordan kan vi måle atmosfæren i behandlingsmiljøet?	188
Kapittel 8 Gruppeprosesser	190
Fokus på miljø eller individ?	190
Gruppedyret, et sensitivt vesen	191
Summen av enkeltindivider skaper en egen kollektiv prosess	192
Gruppen rommer felles ønsker, angst, forsvar og strategier	193
Noen av miljøterapeutens og gruppelederens oppgaver	195
Bion om gruppers kollektive ubevisste antakelser	196
Enkeltindividet i gruppen	199
Opererer beboeren i nåtid eller i fortid?	200
Følelseskalenderen, å ta tempen på fellesskapet	201
Å skape kanaler eller ventiler for prosessen	203
Kapittel 9 Behandlerrollen i et terapeutisk fellesskap	211
Valg av gode medarbeidere	212
Utdannet sosialarbeider eller eksmisbruker?	213
Kjønnfordeling	217
Overskudds- eller underskuddsmotiv?	218
Personlig, privat eller profesjonell?	222
Ansattes forhold til egne behov	225
Personlig ideologi	226
Implikasjoner for ansettelser	228
Speiling av personalgruppens holdninger	229
Overføring	230

Gode og onde objekter. Idealisering og devaluering	231
Prosjektiv identifikasjon og containerfunksjonen	233
Det er vi som lar oss splitte	235
Hvem blir jeg i samspillet med klienten?	236
Motoverføring	237
Utbrenthet	241
Organisasjon, lederskap og å la seg lede	245
Veiledning med personalgrupper	250
Forskjellige veiledningsnivåer	251
Assistanse til å klargjøre behandlingssideologi	253
Formidling av ny kunnskap	255
Samspeillet mellom delene	257
Prosessveiledning i stabsgruppen	257
Konklusjon	259
Referanser	260

Del II

Utvikling av behandlings- og rehabiliteringstiltak for rusmiddelavhengige

Arne Schanche Andresen

Kapittel 10 Farvel solidaritet?	265
Dokumentasjon viktigere enn før	267
Evidenskrav gir makt til noen og utdefinerer andre	268
Vi vet mye om hva som virker	268
Kapittel 11 Ting tar tid	271
Klargjøring av motiver, målgruppe, målsetting, grunnverdier og metode	272
Målsetting og målgruppe	274
Felleskapet som metode	281
Elementer som bør inngå i det terapeutiske fellesskapet	282
Et integrert system av tiltak	284
Faser på veien ut av avhengighet	290
Behandlingsrelaterte stadier (7-10)	294
Systematisk bruk av kunnskap	298
Å begynne med begynnelsen – utredning	299

Kartlegging	300
Oppsummering	302
Kapittel 12 Realisering av planarbeidet	304
Sett opp milepæler i etablerings- eller omleggingsprosesser ..	304
Prosjekthåndbok	305
Budsjettering og økonomistyring	306
Informasjon og PR	306
Søk allianser i nærmiljøet	307
Støtteforening	307
Familieforeninger	307
Behandlingsstedet som ressurs i lokalmiljøet	308
Inntaksprosedyre	308
Oppfølging	309
Rekruttering av medarbeidere	311
Ansettelsesseminar med hospitering – et alternativ	312
Oppsummeringer	313
Hospitering som opplæringstiltak	314
Utkast til opplæringsplan for ansatte	315
Veiledning	317
Oppsummering	317
Referanser	319

Del III

Evaluering av egen virksomhet

Arne Schanche Andresen

Kapittel 13 Evaluering – hva skal det tjene til?	321
Evidensbaserte intervensjoner?	324
Hvem skal bestemme hva slags forskning som gjelder?	325
Om å sette klare mål og å arbeide kunnskapsbasert	326
De alternative tiltakene ble også «evalueringspionerer»	329
Snøballen ruller!	330
Dokumentasjon av klientopplysninger	332
Intervjuskjemaer og begrensningens kunst	333
Hva har vi i verktøykassa?	334
Kartlegging av livsløp og problematikk	336

Inntaksintervjuet – et klinisk verktøy	337
Livssituasjon siste seks måneder og DTES	339
Fokus på psykiske problemer	340
CMRS og behandlingsavbrudd	342
Forhold omkring utskrivelsen – mål og håp for framtiden ..	344
Et tilbakeblikk på behandling/rehabilitering	345
Generell livssituasjon i etterundersøkellesperioden	346
Kvalitetssikring av eget arbeid – her og nå	347
Bli klientene friske hos oss?	350
Oppsummering	358
Referanser	359